

Dante
Alighieri

Božská komedie

Božská komedie

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Otto František Babler c/o Dilia 1952
Cover © Daniel Pocar, 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-6935-3 (pdf)

Dante
Alighieri

Božská komedie

přeložil Otto František Babler

$\frac{1}{4}$
00

Peklo

ZPĚV PRVNÍ

- Kde v půli život náš je se svou poutí,
procházet musel jsem tak temným lesem,
že pravý směr jsem nemoh uhodnouti. **3**
- Ach, těžko líčit ona místa, kde jsem
probloudil hvozd ten divý, pustý, tmavý,
že na to dosud vzpomínám jen s děsem. **6**
- Snad ani smrt tak hořce neotraví.
Však dospěl jsem tam k všeho dobra středu,
a vylíčím vše proto bez obavy. **9**
- Jak jsem tam vešel, říci nedovedu,
neboť mi sen v těch místech oči sklížil,
až zmizela mi pravá cesta vpředu. **12**
- K úpatí pahorku tak jsem se blížil,
jenž údolí to náhle uzavírá,
v němž do srdce děs onen se mi vplížil. **15**
- I vzhled jsem výš, kde téměř obestírá
už záře oběžnice, jejíž síla
ostatní vede drahou všehomíra. **18**
- Tím bázeň moje trochu polevila,
která mi v srdci zůstávala vryta
v té noci, jež tak úzkostná mi byla. **21**
- A jako člověk, jenž se břehu chytá,
však ač je spasen z mořské bouře vzteku,
zpět hledí s hrůzou, jak se příboj zmítá, **24**
- tak ohlížel se duch můj na útěku
tam do průsmyku v nebezpečí mnohá,
jímž neprošel živ nikdo za všech věků. **27**
- Jen krátký oddech tělu popřát moha,
dál vzhůru pustil jsem se pustým srázem
tak, že vždy níže byla pevná noha. **30**
- Hle, pardála vtom uviděl jsem rázem
kropenatého, který u pat stráně
hbitý a mrštný příkrčen byl na zem. **33**

- Mne z očí nespouštěl, ba odhodlaně
mi zabraňoval vkročit na tu stezku,
že vracel jsem se kolikrát už maně. **36**
- To bylo časně zrána za rozbřesku,
a slunce vyšlo s těmi souhvězdími,
jež byla s ním už v den, kdy jejich lesku **39**
- Bůh dráhu stanovil a pohnul jimi,
čímž naděje mi nová rodila se,
že ujdu šelmě s boky žíhanými **42**
- v té jitrní chvíli a v tom jarním čase.
Však sevřela mne přece hrůza prudká
ze lva, jenž náhle se mi zjevil zase. **45**
- Jak pospíchal by, ať se se mnou utká,
nes hlavu vzhůru, zuřil hladovostí,
až vzduch se třás, jak když ho bázeň nutká. **48**
- Pak vlčici zas, kůži jen a kosti,
vyhublou spatřil jsem, ač žravá byla:
ta ublížila mnohým už svou zlostí. **51**
- Údy mi ztuhly, jak mě vyděsila,
až pozbýval jsem při pohledu na ni
víry, že stačí k výstupu mi síla. **54**
- A jako ten, jenž lakotí a shání,
když přijde doba ztrát a prodělává,
se dává do nářku a bědování, **57**
- tak já, když hnala mne ta šelma dravá,
jsem ustupovat strachy před ní musil
až na místa, kde slunce umlkává. **60**
- Když jsem svým pádem hrůzy mnoho zkusil,
jsem uzřel muže jako v světě jiném,
jenž snad si dlouhé mlčení už hnušil. **63**
- Uzřev ho na místě tom nehostinném,
já zvolal: „Ochraňuj mě před vší zlobou,
ať člověkem jsi, nebo pouhým stínem!“ **66**
- Řek on: „Já byl jsem člověkem svou dobou,
mí rodiče se Lombardány zvali,
Mantova byla domovem jich obou. **69**

Za Julia mi pozdě život dali a žít mi bylo v Římě za Augusta, kdy lživé bůžky lidé uctívali.	72
Já byl jsem básník. Zpívala má ústa o Anchisovci, který prchl z vlasti, když z hrdé Tróje zbyla troska pustá.	75
Však ty, proč ty se vracíš do těch strastí? Proč nejdeš na vrch skvostný, na ta místa, jež počátkem i zdrojem jsou všech slastí?“	78
„Tys tedy Vergil, studnice ta čistá, z níž mluva sladká proudem řinula se?“ já odpověděl zmaten dozajista.	81
„Básníků ostatních ty cti a jase, kéž láska veliká a stálá snaha, s níž čtu tvou knihu, pomůže mi k spáse!“	84
Mně mistrem jsi, mně původem jsi blaha, jen z tebe čerpal jsem svou lačnou duší sloh krásný, jímž se sláva moje rozmáhá.	87
Hle, prchám před šelmou, v níž duch zlo tuší. Jí zbav mne, moudrý, neboť ta je vinna, že strachem tep mi ve všech žilách buší!“	90
„Tvá cesta teď být musí zcela jiná, mně odpověděl, slzeti mě vida, „když opustit chceš místa nehostinná,	93
neb šelma ta, z níž pochází tvá bída, nikomu cestou nedá projít tady a s odhodláním vražedným ji hlídá.	96
Zlou povahu má, divoké má spády; ji ukojit se nikdy nepodaří, a nažravši se, znova zuří hlady.	99
Je mnoho zvířat, s kterými se páří, a bude, dokud Chrt se neobjeví, který ji usmrtí a zlobu zmaří!	102
Ten o statcích a o penězích neví, a v něm se láska, ctnost a moudrost mísí: ten mezi dvěma Feltry se nám zjeví.	105

- On poníženou Itálii vzkřísí,
pro kterou na smrt šla Camilla panna
i Nissus, Purial a Turnus kdysi. **108**
- Od něho bude všemi městy štvána,
až do pekla ji svrhne, do pelechu,
kde záštím kdys jí otevřena brána. **111**
- I myslím, že ti bude ku prospěchu,
půjdeš-li teď co za svým vůdcem za mnou,
já povedu tě místy věčných vzdechů. **114**
- Zvíš zoufalců tam bědu přenáramnou
a uzříš duchy dávných pokolení
smrt druhou vzývat na tu prvou klamnou. **117**
- Pak spatříš ty, co v ohni spokojeni,
nebo naděje a víra se v nich vzmáhá,
že jednou přece dojdou vykoupení. **120**
- Však chceš-li znát i sídla všeho blaha,
pak svěř se duši hodnější, než má je:
s tou jdi, až jinam povede má dráha, **123**
- neb onen Císař, jenž je vládcem ráje,
že neposlech jsem dříve jeho řádu,
nechce, bych koho uved v jeho kraje. **126**
- On tam je králem, ač má všude vládu,
tam jeho město, jeho trůn tam stojí:
Ó blažen, koho zvolí ve svou radu!“ **129**
- A já mu dím: „Slyš, pěvče, prosbu moji
při Bohu, jež jsi neznal, neoslovil:
Abych zde ušel horšímu snad boji, **132**
- zaveď mě v místa, kam jsi právě pravil,
bych bránu Petra zhléd i ty, jimž ve tmě
ni jiskru naděje Pán nezůstavil!“ **135**
- Tu vykročil. Já za ním šel, kam ved mě.

ZPĚV DRUHÝ

- Den pomíjel, vzduch, jenž se temným stával,
dal odpočívat tvorům této země
z únavy jejich: já jen vytrvával **3**
- v svém odhodlání, neb jsem tušil temně,
jak těžkou zkouškou soucitu jsou boje
takové cesty, na jakou duch zve mě. **6**
- O génie, s Múzami při mně stoje,
až bude duch psát, co zřel podivného,
zde projeví se vzácné ctnosti tvoje! **9**
- Já pravil: „Pěvče, v němž mám vůdce svého,
mé srdce viz, je-li dost silné, smělé
k vznešené pouti podle přání tvého. **12**
- Tys řek, že otec Silviův už v těle
smrtném vkročil do nesmrtnosti
a pobyl tam v své smyslovosti celé. **15**
- Protivník zloby však a nepravosti
ho přijal zajisté jen vzhledem k cíli
a k tomu též, jak uznáme, že dosti **18**
- příznivy znaky pro ten úkol byly:
Za otce Říma i vši jeho říše
v nejvyšším nebi zvolen byl v té chvíli. **21**
- Neb z města toho (či jak zvat to spíše)
měl se stát chrám, v němž pro zdar světa stálý
svatého Petra dědic vlád by z výše. **24**
- On touto chůzí, již tvá píseň chválí,
pochopil vše, čím nabyt v cti a kráse
sám vítězství, plášť papežský pak chvály. **27**
- Nádoba vyvolení šla tam zase,
by vrátila se plna víry domů,
jež východiskem bývá cesty k spáse. **30**
- Však proč bych já tam šel? Kdo svolil k tomu?
Aeneas nejsem, nejsem Pavel ani –
když sobě ne, což hoden zdám se komu? **33**

Nebylo by to bludné počínání, kdybych se přece na tu cestu vydal? Tys moudrý, rad' a zkrát mé přemítání.“	36
A jako ten, kdo nápady by střídal a každým novým hledal novou dráhu, až neví nakonec, kam by se přidal,	39
tak též jsem váhal na zšeřelém svahu, až pevnost počáteční rozhodnosti mi kolísání podrylo i snahu.	42
„Tvým slovům správně rozumím-li dosti,“ stín odpověděl šlechetného reka, „je raněna tvá duše zbabělostí,	45
jež mnohokráte padne na člověka a zbaví ho vší rozvahy a kázně, že je jak zvíře, které přelud léká.	48
Však povím, abych oprostil tě bázně, jaký že smysl měla moje dráha, proč přišel jsem a všiml si tvé strážně.	51
Já prodléval, kde není muk ni blaha, když paní zvala mě tak ctná a milá, že prosil jsem, ať rozkazy mi dává.	54
Jas hvězdy záře jejích očí byla, a ona, tichá, sladká, odevzdaná, andělským hlasem ke mně promluvila:	57
„Ó duše vznešeného Mantovana, o níž jde zemí dosud plno zvěstí i půjde dál, co světu lhůta dána,	60
hle, přítel můj tam, ne však přítel štěstí, na drsném srázu upad v nebezpečí, až obrací se hrůzou na zlé scestí.	63
Mám strach, by nekles v bídu ještě větší, že s pomocí jsem příliš otálela, když o něm v nebi slyšela jsem řeči.	66
Jdi slovem krásným, které divy dělá, i vším, čím přispět můžeš k zdaru díla, mu na pomoc, bych zase pokoj měla.	69

Mne, Beatrici, vedla lásky síla sem z míst, kam duch můj hned se znova vrátí, a láska nutí mne, bych promluvila.	72
Až před svým Pánem zase budu státi, s pochvalou často připomenu tebe! Zmlkla a já se počal vyptávati:	75
,Ó paní, jež svou ctností sama v sebe shrnulas vše, čím lidstvo překonává veškeren obsah menších kruhů nebe,	78
tvé přání hned mi rozkazem se stává a splnění už opožděním zdá se. Však vyjev mi, co je tvá vůle pravá,	81
a pověz důvod, proč jsi spustila se k tomuto středu z oné jasné výše, z míst prostorných, kam nazpět toužíš zase?'	84
,Když naléhavě ptáš se, byt' jen tiše, povím ti stručně, odpověď mi dala, ,proč nebojím se vkročit v tyto říše:	87
Je třeba, bych se jen těch skutků bála, jimiž zlo druhým způsobovat mohu, však jiných nikdy jsem se nelekala.	90
Tak umístěna jsem – dík za to Bohu – že nedolehnu ke mně vaše žaly a tento plamen nepálí mou nohu.	93
Je v nebi vzácná paní, která z dáli nesnáze toho, jež máš chránit, zřela. Ta zmírnila soud tvrdě okázalý	96
a Lucii hned o něm pověděla: »V žalu je věrný tvůj – jen pohled' dolů! Prosím tě, abys v ochraně ho měla!«	99
A Lucie, jež nepřítel je bolu, hned na místo si za mnou pospíšila, kde s Rachel dávnou seděly jsme spolu,	102
řkouc: »Beatrice, chválo Bohu milá, toho, jenž tak tě miloval, že davy pro tebe zanechal, jsi opustila?	105

- Což neslyšíš tu nárek jeho lkavý
a nevidíš, že ve vírech, jichž síly
i moře předčí, na smrt v boj se staví!« **108**
- Na světě nikdo není snad tak čilý,
když ztrát se střeží, hledaje zisk vyšší,
jak já, když to mi řekl hlas ten milý: **111**
- Z blažených křesel spěchám v tuto říši,
svěřujíc všechno tvého slova kráse,
jež tebe ctí i všechny, kdo tě slyší! **114**
- Když slova ta mi řekla s bázní v hlase,
slzící oči odvrátila paní,
čímž příchod můj sem urychlila zase. **117**
- I přicházím, jak bylo její přání,
a zaplašil jsem šelmu plnou zrady,
jež bránila ti v přímé cestě strání. **120**
- Co nyní? Proč jen zastavil ses tady?
Což srdce lekat se ti neustane?
Proč s odvahou se nechopíš mé rady? **123**
- Vždyť o tebe tři ženy požehnané
v nebeských dvorech starost velkou mají,
a moje sliby také nejsou plané!“ **126**
- Jako se květy mrazem nočním v máji
do sebe choulí, když však slunce září,
hned na stoncích se svěže rozvírají, **129**
- tak se i nitru mému náhle daří:
Srdcem se rozproudila nová síla,
že promluvil jsem s odhodláním v tváři: **132**
- „O ty, jež jsi mi přízeň projevila,
ty laskavý, jenž přišel jsi tak záhy
vyplnit úkol, jímž tě pověřila! **135**
- Mně do srdce jsi vložil tolik snahy
a touhy po cestě a jejím boji,
že je mi první úmysl zas drahý. **138**
- Nuž pojď, nás oba stejná vůle pojí –
mně vůdcem buď, ty pane můj a mistře!“
Tak řek jsem. Vykročil, a na pouť svoji **141**
já temnou cestou s ním se vydal bystře.

ZPĚV TŘETÍ

- Mnou přichází se k městu vyhoštěnců,
mnou přichází se, kde bol nepřestává,
mnou přichází se k říši zatracenců.* **3**
- Mne stvořil pán, jenž původcem je práva,
mne zbuďovala s boží všemocností
nejvyšší moudrost, první láska pravá.* **6**
- Dříve než já, jež trvám od věčnosti,
nic nebylo, co taktéž věčným není.
Kdo vchází mnou, nechť naděje se zhostí!* **9**
- Když v tmavé barvě nápis toho znění
jsem přečetl si brány na průčelí,
dím: „Smělost má se, mistře, v úděs mění.“ **12**
- Tu pravil, poznav strach můj rozechvělý:
„Nech pochyb o tom, jak se tady smýšlí,
umrtví bázeň svoji a buď smělý!“ **15**
- Jsme na místě, o němž jsem řek ti, vš-li,
že ukážu ti zavrženců muku,
o dobro rozumu co tady přišli.“ **18**
- A pak svou rukou stisknuv moji ruku,
s veselím na tváři mně pro potěchu,
do jícnu veď mě tajemství a hluku. **21**
- Tam bylo pláče, výkřiků a vzdechů,
jež nesly se do bezhvězdného vzduchu,
až v slzách sotva popadal jsem dechu. **24**
- Jazyky různé, řeči hrozné sluchu,
bolestné skřeky, zuření a řvaní,
výskot a šepot, tleskot plný vzruchu **27**
- hřmot působily, který bez ustání
vzduchem, jenž bez barvy a času krouží
jak písku smršť, již vichr žene plání. **30**
- Mne také schvátil děs, jenž se tam plouží,
a řek jsem: „Mistře, jaké jsou to davy?
Jaký to lid se trýzní svou tu souží?“ **33**

Tu pravil on: „Tak žalostně tu tráví trest věčný bédné duše smutných tvorů, kteří si žili bez hany a slávy.	36
Jsou přidružení k zbabělému sboru těch andělů, co jenom sebe ctili, ne věrni Bohu, aniž plni vzdoru.	39
Nebe je svrhlo, by je nehyzdili, však nevzalo je peklo za své učně, aby se lotři jimi nepyšnili.“	42
A já: „Co mistře, tíží je, že hlučně takto tu kvílí jen a nařkají?“ On odpověděl: „Povím ti to stručně.	45
To tím, že smrti marně vyčkávají, však život jejich slepý je, že stále v závisti osud jiných tvorů mají.	48
Jim spravedlnost s láskou není k chvále, na světě nikdo s úctou se k nim nezná. Dost o nich! Pohleď tam a pojďme dále!“	51
I spatřil jsem, jak vlajka jakás hvězdná tak rychle kroužíc kupředu se hnala, bez odpočinku štvána v prostor bez dna,	54
a za ní vřava taková se brala, že bych byl nevěřil, že lidských synů smrt na světě tak velký počet sklála.	57
Některé znal jsem v zástupu těch stínů, však jednoho jsem zvláště rozeznával: Ten ze slabošství zřek se slavných činů.	60
Tu poznal jsem, že vřava ta je nával, těch tvorů nával, hnusných, kormutlivých, jež Bůh ni dábel za své neuznával,	63
těch nešťastníků, vlastně nikdy živých, jež tady bodal teď a drásal nahé roj vos a střechků rozdrážděním divých.	66
Jim z tváří tekly krve proudy vlahé a se slzami k nohám se jim lily, kde srkal hnusný hmyz ty kapky drahé.	69

Když kupředu jsem pohlédl v té chvíli, u velké řeky zhléd jsem lidí řady a pravil jsem: „Ó poshov, mistře milý,	72
rád zvěděl bych, kdo jsou ti lidé tady, již na převoz tu čekají v tom shonu, jak rozeznávám i v tom šeru všady.“	75
On odpověděl: „Poznáš i věc onu, jen posečkej, až kroky svými stanem na břehu smutné řeky Acheronu!“	78
Hned zrak jsem sklopil v duchu polekaném, neb jsem se bál, že cestou k řece maně jsem do rozporu přišel se svým pánem.	81
Vtom hle, k nám po hladině vodní pláně se plaví člunem stařec bělovlasý a volá: „Duše, odsouzené k haně, vy nedoufejte spatřit rajske krásy!	84
Na druhý břeh vás dopravit mi sluší, kde tma a žár a mráz je věčné časy.	87
Však ty, jenž tady jsi svou živou duší, ty mrtvé nech a odstup neprodlene!“ Když jsem však zůstal, jak bych neměl uší,	90
dál hřímal svou: „Při této řeky jméně jinam se obrať na svém putování a hledej člun, jenž zatížen je méně!“	93
„Charonte,“ řek můj průvodce, „nech lání: Tak chtějí tomu tam, kde vše se zmůže, co se jen chce, i neptej se už ani!“	96
Rty ve vousaté tváři hned stáh úže převozník z řeky, jež tu tekla rmutná, který měl kolem očí z ohně růže.	99
A nahá duše každá, v strachu smutná, zbledla a prudce zuby zajektala, když zaslechla ta slova přeukrutná,	102
svým rodičům i Bohu každá lála a lidstvo, dobu, místo svého zrodu i sémě, z něhož vzešla, proklínala.	105

- Pak s nářkem všechny hrnuly se k brodu
a k řece, přes niž vede plavba těžká
toho, kdo s Bohem nevytvořil shodu. **108**
- Běs Charon, s žářem v očích, kyne ztěžka,
do bárky všechny přijímá a volá
a toho veslem pohání, kdo mešká. **111**
- A jako v jeseni strom neodolá
a upouští list za listem, až země
má jeho ozdobu, však snět je holá, **114**
- tak se i hříšné Adamovo plémě
k onomu břehu trousilo, jak ptáky
když píseň na čihadlo vábí jemně. **117**
- A potom pluli tmavým proudem taky,
však než se v dálce ztratily ty davy,
už byly tu zas nových celé mraky. **120**
- „Můj synu,“ řekl mistr přelaskavý,
„tí, kteří zemrou, Bohem v klatbu dáni,
sem přijdou, ze všech zemí všechny stavy, **123**
- a nemohou se plavby dočkat ani,
neb spravedlnost boží tak je žene,
že jejich strach se proměňuje v přání. **126**
- Sem nejdou duše dobrem zachráněné,
a proto, když ti Charon takto laje,
víš, co je význam řeči rozezlené.“ **129**
- Jen domluvil, hned ony temné kraje
se zachvěly, že při vzpomínce na to
dnes ještě skrání má potem zalita je, **132**
- a zem, jež pláčem proměněna v bláto,
zvířila vichr, v němž blesk zaklikatil,
až bylo jasné cítění mi vzato **135**
- a klesl jsem jak ten, jež spánek schvátil.

ZPĚV ČTVRTÝ

- Hluboký sen mi hromu rána děsná
přervala v hlavě, že jsem procit skokem
jak ten, kdo prudce vyburcován ze sna. **3**
- I rozhléd jsem se odpočatým okem,
bych poznal hned a nedával se másti,
kde jsem se octl v spánku přehlubokém. **6**
- A pravda je, že stál jsem nad propastí
údolí toho, jež tak plno bolu,
že jako hrom jím znějí nářky strastí. **9**
- Když pak jsem pohled upřel ke dnu dolů,
tam byla tma a mlha bez rozhledu,
že tvary věcí splývaly v ní spolu. **12**
- „Já do slepého světa tě teď vedu,“
mi řekl básník celý zesinalý,
„ty kráčeš za mnou, jak já půjdu vpředu.“ **15**
- Když vidím, jak se jemu pohled kalí,
pravím: „Když duch můj tebe blednout vidí,
jak sám bych klidný zůstat moh já malý?“ **18**
- On nato zas: „To s úzkostí těch lidí
tam dole soucit je, co mě tak mění,
ne bázeň, za kterou se každý stydí. **21**
- Však pojďme už a nechme otálení!“
I vykročil a do prvního kruhu,
jenž spíná propast, ved mne bez prodlení. **24**
- V sluch nevníkal mně ani mému druhu
jediný nářek, jenom tiché steny
brázdily věčný vzduch těch temných luhů. **27**
- Tam trápily se, ale netrýzněny,
veliké davy v teskném prodlévání,
a mezi nimi muži, děti, ženy. **30**
- Řek dobrý mistr: „Neptáš se mne ani,
kdo duchové jsou, jichž tu vidíš dosti?
Nuž věz, než níže půjdeme tou strání, **33**

že nezhřešili, avšak jejich ctnosti jim nestačí: křest přece nepřijali, jenž ve tvé víře slib je blaženosti.	36
Ti životem se před křesťanstvím brali a Bůh jim nebyl tím, jímž víře tvé je. Z nich jeden jsem, znám všechny jejich žaly.	39
Pro vadu tu, ne pro hřích se to děje, že ztraceni jsme, bez vůle a síly, a v toužení jsme živi bez naděje.“	42
Mne sklíćilo, co zaslech jsem v tu chvíli, neb lidi se ctí velkou jmenované jsem poznával, že v předpekli tom byli.	45
„Pověz mi, drahý mistře můj a pane, já začal, vírou jist si býti chtěje, jež překonává všechny bludy plané,	48
„zda někdo došel z této beznaděje vlastní či cizí zásluhou kdy spásy?“ On tajný smysl znal, jenž v řeči mé je,	51
a řek: „Já nový jsem tu byl v ty časy, kdy sestoupil muž mocný, plný slávy, jenž korunu měl vítězství a krásy.	54
Vzal praotcův stín s sebou z této vřavy, s ním Ábel, Noe šli a Mojžíš dále, jenž zákon dal i zachovával pravý;	57
vzal Abrahama, Davida vzal krále, Jakuba s otcem, rodinou i syny a s Rachel, pro niž pracoval tak dbale,	60
vzal mnohé z těch, kdo nepoznali viny, aby se v ráji blaženými stali. Před nimi nebyl spasen nikdo jiný.“	63
My za té řeči v cestě neustali, avšak rychleji jsme pokročili spíše lesem, v němž duchové jak stromy stáli.	66
Takto jsme kousek cesty sešli z výše, když uviděl jsem oheň, jenž svou září přemohl v polokouli temnot říše.	69

Ač zpovzdáli jsem hleděl jako šláři, přec jasně dost jsem spatřil při pohledu, že jsou tam lidé úctyhodných tváří.	72
„Ó ty, v němž ctím i umění i vědu, kdo oni jsou, jimž dopřáno je práva, že žijí zvlášť, ne v oněch druhých středu?“	75
A on: „Že dosud pochvala a sláva ve světě tvém se jejich dílům splácí, proto i zde se výsada jim dává.“	78
Vtom slyším hlas, jenž mocně zahurácí: „Čest nejvyššímu básníku buď dána! Zaniklý jeho stín se opět vrací.“	81
Když slova zmlkla, tichem překonána, blíž čtyři stíny přišly, krásné hlavy. Strast ani slast jim není v tvářích psána.	84
Tu dobrotivý mistr můj mi praví: „Viz toho, který meč tu drží v pěsti, jda před druhými jako velmož pravý:	87
To Homér, pěvec svrchovaný jesti, satirik Horác kráčí druhý za ním, Ovid a Lukán jím se dají vésti.	90
Spojeni se mnou jménem, povoláním, jak hlas ti zjevil, ctí mne všichni spolu a pravdu mají se svým uctíváním.“	93
Tam pohromadě zřel jsem krásnou školu onoho pána zpěvu mocné síly, jenž se jak orel vznáší u vrcholů.	96
Když mezi sebou radili se chvíli, mně pokynuli s vlídnou laskavostí. Tu na mne usmál se můj mistr milý.	99
Pak prokázali poct mi ještě dosti a přijali mne do kruhu svých duší, že byl jsem šestý v jejich společnosti.	102
V souladu šli jsme, ježž nic neporuší, a za hovorů, ježž tam krásně zněly, tak jako zde se o nich mlčet sluší.	105

Na místo přišli jsme, kde zámek skvělý sedmkrát obehnaný mocným zdivem a s říčkou dokola jsme uviděli.	108
Jak po suchu jsme přes ni přešli divem, a sedmi branami jsem vešel s nimi, až na luhu jsme byli svěžím, snivém.	111
Byli tam lidé s mravy vážně ctnými, s pohledem plným laskavosti dbalé, mluvící málo, hlasy lahodnými.	114
S mudrci pak jsme pokročili dále k místu, jež na výšině jasné leží, kde pozorovat všechny moh jsem stále.	117
Přede mnou dole na zeleni svěží veliké duchy uviděl jsem v kruhu, že nadšení své udržel jsem stěží.	120
Tam na Elektru v řadě jejích druhů a na Aenea s Hektorem jsem hleděl, Caesar stál s orlím zrakem na tom luhu.	123
Penthesilea, Camilla, já věděl, byly tam též, a u nich Lavinia, s níž král Latinus, otec její seděl.	126
Bruta jsem zřel, jenž zahnal Tarquinia, Lukrécii a stranou Saladína. Hle, Marcia, Julia, Cornelia!	129
A pohlédnuv pak zase v místa jiná, spatřil jsem mistra vědců všech a pána ve sboru těch, jež vede moudrost činná,	132
kde pocta všech mu bývá zjevována. Tam Sokrates a Platon čestná místa po jeho boku mají ponechána.	135
Demokrit, jemuž náhoda vše čistá, Anaxagoras, Herakleitos, Zeno, Thales a Seneca s ním moralista,	138
Dioskurid má místo vyhrazeno. Zřím Tullia i Empedokla tváře i pěvce, jemuž Orfeus je jméno.	141

Na Ptolemaia hledím, na hvězdáře, Euklida, Avicennu, na Galena i Averroa, tvůrce komentáře.	144
Nemohu vypsát všechna jejich jména, neb dál mne puďí látka mého díla a slov mi nedá nalézt stálá změna.	147
Z družiny šesti dvojice pak zbyla. Tu jinou cestou vůdce bez prodlení mne z ticha vyved tam, kde bouře vyla, a k místům přišel jsem, kde světla není.	150

ZPĚV PÁTÝ

- Z prvního kruhu tak jsem sešel dolů
do druhého, jenž menší prostor svírá,
však obsahuje nářků víc a bolů. **3**
- Tam zuby ceně Minos hrozně zírání:
při vstupu každého sám zkoumá viny
a soudí, jakby chvost byl trestu míra. **6**
- Když totiž bědná duše pro své činy
sem přijde, vyzpovídá se mu zcela,
a on, jenž hříchy zná jak nikdo jiný, **9**
- ví hned, kam v pekle dostat by se měla:
o kolik stupňů níž jí místo sluší,
tolikrát ohon stočí kolem těla. **12**
- U něho stále stojí mnoho duší,
jež vyslechnuvše ortel, do propasti
pak sestupují dolů v kruhy užší. **15**
- „Ó ty, jenž vcházíš do míst muk a strastí,<“
křik spustil Minos, když mne spatřil z dále,
a chvíli přestal otázky své klásti, **18**
- „jen ať tě šířka vchodu neošálí –
rozvaž si cestu, než se vydáš na ni!“
„Proč bouříš tak?“ řekl vůdce na křik stálý. **21**
- „Nic v cestě určené mu nezabrání.
Tak chtějí tomu tam, kde vše se může,
cokoli chtějí. Neptej už se ani.“ **24**
- Vtom bolné zvuky, jak když úz a úže
se hrdlo stahuje, mi k sluchu zněly
tak naléhavě, jak jen nářek může. **27**
- V těch místech den i světlo oněměly,
však vzduch jak moře v děsné bouři ječí,
jak vichry protivné by sraz tu měly. **30**
- Smršť pekelná, jež vztekem všechno předčí,
ty duchy unáší a do muk vhání,
že svíjejí se bolem jako v křeči. **33**

- A když jsou takto nad sráz v zkázu štvání,
pláč jejich, křik a rouhání zní strašně,
i proti boží moci pusté lání. **36**
- I zvěděl jsem, že ti, kdo prostopášeň
hřešili tělem, pykat musí tady,
ti, u nichž rozum překonaly vášně. **39**
- A jako špačci, když se začnou chlady,
se slétají a v hejně táhnou spolu,
tak také těchto bědných duchů řady **42**
se ve větru hned nahoru, hned dolů
zmítají vědouce, že nedosáhnou
úlevy ani ulehčení v bolu. **45**
- Jak jeřáby, když zpívajíce táhnou
a dlouhou čmouhu po obloze tvoří,
tak stíny viděl jsem už chvíli drahnou, **48**
které smršť temná do svých vírů noří,
a řek jsem: „Mistře, kdo jsou ti v tom davu,
ti duchové, jež černý vzduch tak moří?“ **51**
- „Ta první, o níž přeješ si mít zprávu,“
mi odpověděl, „panovnicí byla,
jež v říši mnoha řečí měla správu. **54**“
- Ta v zhýralosti neřestné tak žila,
že zastřít chtějíc vlastní hanbu svoji,
zákonem všechno smilstvo povolila. **57**
- Toť Semiramis, o níž psáno stojí,
že zdělila trůn chotě svého Nina
v zemích, jichž nyní sultán dobyl v boji. **60**
- Tu druhou usmrtila láska jiná,
když zrušila slib Sicheovi daný,
třetí je Kleopatra, chtíci vinná.“ **63**
- I Helenu zřím, pro niž vyvolány
tak bědné doby, Achilla, jenž stále
pro lásku zápas ved, až zhynul z rány. **66**
- Zde Paris, Tristan... Na tisíce dále
stínů mi ukázal i vyjmenoval,
z nichž každý život skončil v lásky žale. **69**

Tu při těch vzpomínkách, jež mistr choval na reky dávných dob a krásné ženy, smutek a soucit jakýsi mě ovál,	72
a řek jsem: „Rád bych, básníku můj ctěný, poznal ty stíny dva, jež, prosty tíže, jdou spolu jako větrem unášeny!“	75
A on: „Jen posečkej, až budou blíže: s ochotou jistě odpovědí tobě, když oslovíš je láskou, jež je víže.“	78
Když vítr přivál k nám ty duše obě, já pravil jim: „Nám, duše zarmoucené, povězte o sobě a o své době.“	81
Jak holubi, jež roztoužení žene, že k hnízdu svému, ač jim vichr brání, slétají na peruti rozpřažené,	84
tak od davu, v němž Dido byla paní, se odtrhli a hned k nám přiletěli, tak volalo je mocně moje přání.	87
„O tvore soucitný a v dobru bdělý, jenž tmou jsi přišel na svém putování k nám, kteří svět jsme krví pokrápěli,	90
Pán světů kdyby slyšel naše lkaní, my bychom pokoj vyprosili tobě, že s naší bídou cítíš slitování.	93
Když slyšet chceš nás, porozprávět sobě, my zůstanem, což jindy lze jen stěžít, neb vichr právě ustal ve své zlobě.	96
Mé rodné město leží na pobřeží, k němuž si řeka Pád svou cestu volí hledajíc klid i s vodou, jež v ní běží.	99
Láska, jež srdce plaché rychle školí, v mém druhu prudce vzplanula k mé kráse, jejížto ztráta doposud mne bolí;	102
láska, jež láskou jenom ztišit dá se, s ním spoutala mne touhou mocné síly, která, jak vidíš, nezaniká v čase;	105

- lásky nás vedla k smrti v téže chvíli –
však Kaina čeká na našeho vraha!“
Těmito slovy ke mně promluvili. **108**
- Uslyšev o žalu, jenž vzešel z blaha,
já hlavu klonil jsem a klopil zraky,
až básník se mne zeptal: „Co tě zmáhá?“ **111**
- I odpověděl jsem: „Ó běda, jaký
stesk vroucí, jaké sladké rozhodnutí
ty dva sem vedlo mezi bol a mraky?“ **114**
- Pak pravil jsem jim zase v žalném hnutí:
„Francesco, tvoje velké utrpení
mne k smutku dojíhá a k slzám nutí! **117**
- Však pověz mi: v čas milostného chvění
jak v lásce jste si počínali spolu,
jak poznali jste svoje roztoužení?“ **120**
- Tu ona ke mně: „Není větších bolů,
než ve dnech bídy vzpomínati blaha –
to zná tvůj mistr, v němž jsi měl svou školu. **123**
- Však chceš-li vědět, kam až kořen sahá
té naší lásky, pro niž jsme ti milí,
promluvíš řečí, jež jen pro pláč váhá. **126**
- My čtli jsme kdysi v pouhé kratochvíli
o Lancelotu, jak ho láska jala.
Sami a bez úmyslů zlých jsme byli. **129**
- Ta četba chvílemi nám vzhlédnout dala,
chvílemi zas nám při ní bledla líce –
na jednom místě však nám rozum vzala: **132**
- Když četli jsme, jak úsměv milostnice
s úst sladkých slíbal ve vášnivém chtění,
on, jenž se ode mne teď nehne více, **135**
- rty políbil mi v němém rozechvění.
Kniha i básník byli Galeotto.
A toho dne už nechali jsme čtení...“ **138**
- Zatím co jeden duch mi říkal toto,
tak zabědoval druhý, s ním se nesa,
že ze soucitu byl bych umřel pro to. **141**
- I klesl jsem, jak mrtvé tělo klesá.

ZPĚV ŠESTÝ

- Když vědomí mně znova přišlo zpátky,
jež nad dvojicí příbuzných jsem ztratil,
s nimiž mne soucit uved v žalné zmatky, **3**
bol nový nových trpitelů hatil
mi všecken klid, ať kamkoli jsem dále
šel, pohlížel, či pohled poodvrátil. **6**
- Toť třetí kruh, kde deště neurvalé
padají těžké, chmurné, chladné zpříma
a stejně prudké, stejně husté stále. **9**
- Lijavec kalný, krupobití, zima
a sníh se spouští, temným vzduchem víře,
a země páchne všude, kde to jímá. **12**
- Cerberus, vrtkavé a kruté zvíře
se třemi tlamami, psí štěkot trousí
po každém, kdo se octne tam v té díře. **15**
- Má oči rudé, uslintané vousy
a velký bachor, na tlapách však drápy,
jimiž rve duchy, drásá je a rdousí. **18**
- Jak psi, tak vyjí pro déšť, jenž je trápí,
a jedním bokem druhý před ním chrání,
když chudáky je utýrané skrání. **21**
- Drak Cerberus své zuby znenadání
vycenil, uzřev mne a mého Vůdce,
a vzepjal každý úd, jímž hrůzu vhání. **24**
- V tom okamžení pán můj roztáh ruce,
hned potom nabral hlíny plné dlaně
a do tlam lačných vrhl mu ji prudce. **27**
- Jak psisko, jež se sápe rozvztekaně,
však ztiší se, když sevře pod tlapami
sousto a hltavě se vrhá na ně, **30**
- tak ztichly také Cerberovy tlamy,
jež na ty duše štěkají čas celý,
že ohluchnouti přály by si samy. **33**

My po těch stínech jsme tak procházeli, jež sráží déšť, a kladli jsme své nohy na jejich prázdna, jež se zdála těly.	36
Na zemi nehnuté tak ležel mnohý krom jednoho, jenž posadil se chtivě, když kolem jít nás viděl přebohý.	39
„O ty, jež vedou sem v to peklo divé, mne poznej,“ p ravid, „můžeš-li a chceš-li: Než já byl zmařen, na svět přišels dříve.“	42
Však já mu řek: „Jsi úzkostí tak sešlý, že v paměti své mám to za nejisto, zda jsme se dříve kdy už někdy sešli.	45
Nuž, kdo jsi ty, jenž na tak hrozné místo byls uvržen k tak ohavnému trestu? Jsou větší, trpčích není však, toť jisto!“	48
On řek: „I já jsem patřil k tvému městu; v tom závistí už překypělem lůně života svého promarnil jsem cestu.	51
Vy měšťané jste říkali mi Čuně, a pro hřích té mé hnusné hltavosti, jak vidíš, v ljavci má duše stůně.	54
Já bědný nejsem sám v té zoufalosti: Trest stejný strh nás všechny do propasti za stejný hřích.“ A řek mi tím už dosti.	57
Já odpověděl: „Čuně, mne svou strastí dojímáš k slzám, vidím-li tvou bídu. Však pověz, víš-li, co se má v mé vlasti stát s měšťany v tom rozdvojeném lidu? Je spravedliv tam kdo? A proč je stále zbavují sváry bezpečí a klidu?“	60
On řek mi: „Rozbroj potrvá i dále až do krve, však potom divá strana zapudí druhou z města nenadále	66
a té moc bude na tři roky dána, až tím, jenž teď je v přízni u nich obou, jí bude z druhé zasazena rána.	69

Ta zase pyšnit bude se svou dobou a přemožené bude krutou paní, ať odpovídá nářkem, nebo zlobou.	72
Jsou spravedliví dva, však neslyšáni: Lakomství, pýcha, závist – jiskry žhavé jsou tři, jež v srdcích vznítily to plání.“	75
Tím ukončil své vyprávění lkavé. A na to já: „Toť věru pravda svatá. Však rci, co toho příčiny jsou pravé?	78
A co Tegghiaio čestný, Farinata, Arrigo, Mosca, Jakob Rusticucci, ti, jejichž mysl dobrem zaujata, pověz, kde jsou, ať duch můj tím se učí a zví, zda správně jejich sudbu tuší: Blaží je ráj, či peklo je tu mučí?“	81 84
A on: „Jsou u těch nejčernějších duší, jež všechny ke dnu tlačí různé viny – jak uvidíš, až sejdeš v kruhy užší.	87
Však až zas vyjdeš do své domoviny, ostatním na mysl mne přiveď, prosím. Víc neřeknu už, ani zde kdo jiný.“	90
Obrátil ke mně pohledem tak kosým zkroucené oči, hrůzou potrhané, a klesl k ostatním těm slepcům bosým.	93
A Vůdce řek: „Ten dříve nepovstane, dokud zvuk polnice ho nevyprostí: Při výzvě archanděly zvěstované svůj hrob si každý najde, svoje kosti a podobu, by vyslech, co ho zděsí: slyší to, co hřímá do věčnosti.“	96 99
Tak krácejíce ohavnou tou směsí, stínů a deště zvolna, zamyšlení, o příštím žití vyprávěli jsme si.	102
Řek jsem: „Mistře, zda to utrpení po velkém výroku snad ještě vzroste, či snad se zmenší, či se nepozmění?“	105

- „Jen přidrž se své vědomosti prosté,
jež dí: Čím k dokonalosti kdo výše,
tím cítí radost víc i bolů osten. **108**
- Ač zatracenci této smutné říše
dokonalosti nikdy nedosáhnou,
než tady, tam by chtěli býti spíše.“ **111**
- Tak cestou v kruhu šli jsme dobu drahnou,
víc mluvíce, než opakovat mohu,
až k místu, kde se stupně dolů táhnou. **114**
- Tam k Plutonu jsme přišli, k neznabohu.

ZPĚV SEDMÝ

- „Pape Satan, pape Satan, aleppe,“
chraptivým hlasem Pluto počal řváti,
však mistr vědy ctné a velkolepé **3**
mne povzbuzoval: „Nemusíš se báti!
On žádnou mocí nezabrání tobě
po této skále dál se dolů brátí!“ **6**
- Pak tlamě, jež se nadýmala v zlobě,
zas pravil: „Zmlkni, vlku, marná jest ta
tvá zuřivost, ty sám se šířeji v sobě! **9**
- Ne bez důvodu sem nás vede cesta:
Tak chtějí tomu tam, kde Michaela
vyslali kdys zpupnou vzpouru ztrestat!“ **12**
- A jako plachta větrem nabubřelá
hned splaskne sama, když se stěžeň zhroutlí,
tak sklesla k zemi krutá šelma bdělá, **15**
a my jsme sestoupili na své pouti
v ten čtvrtý jícen muk, v němž všechno úpí,
neb má zlo světa každé obsáhnouti. **18**
- Ó Boží spravedlnosti, kdo kupí,
co jsem tam uzřel: tresty jen a strasti?
Proč k provinění sklon má duch náš tupý? **21**
- Jak na Charybdě proud se nad propastí
o druhý láme, když se zle s ním sráží,
tak lidi jsem tam zřel se rvát a másti. **24**
- Těch byly houfy pod tou přísnou stráží,
a v hlučné vřavě hrudí proti sobě
valili břímě, které mnoho váží. **27**
- Střetali se a obraceli v zlobě
a navzájem si láli s velkým řevem:
„Proč lakotíš?“ – „Proč mrháš, říkám tobě?“ **30**
- Tak vlevo v konci pravém, vpravo v levém
kroužili oním bludným tmavým kruhem,
na sebe řvouce nevraživým hněvem **33**

a neustále v zápolení tuhém se v nový turnaj štváli zápasící. Sklíčeně ohlédnuv se za svým druhem,	36
já pravil: „Mistře, rač mi vlídně říci: Bývali kněží ti, již trpí strašně zde po levici s ostříhanou kšticí?“	39
A on: „To byli zaslepenci vášně a žili sobě v pozemském svém čase lakomě jedni, druhí prostopášně.	42
To jasně říká štěkot v jejich hlase, když toho bodu v kruhu dojdou stěží, kde vina opačná je loučí zase.	45
Ti holohlavci tady byli kněží, bývali papeži a kardinály, však lakota v nich vládla bez otěží.“	48
Já zas: „Můj mistře, zdaž by nepoznaly mé zraky v davu tom a v jeho vření někoho z těch, kdo tomu zlu se vzdali?“	51
On řekl však: „Ne, ani pomyšlení, neboť ta neřest, jež je znetvořila, i zde je ještě k poznání mění.	54
K té dvojí srážce věčně štve je síla. Ti vstanou z hrobu se zařatou dlaní a oni s kšticí vyškubanou z týla.	57
Chamtění hříšné, hříšné rozmrhání nároků zbavily je na svět krásy – trest jejich líčit nemusím už ani.	60
Teď, synu drahý, sám tu poznáš asi, jak fraškovitě Štěstěna si vede s dary, jichž lidský rod tak žádává si,	63
neb pod měsícem všechno zlato bledé z těch duší ani jednu z nepokoje a z utrpení k míru nevyvede!“	66
„Mistře,“ řek jsem, „vysvětli mi, kdo je ta Štěstěna, již jmenoval jsi právě, že v moci má všech světských statků zdroje?“	69

„Tvorové bláhoví,“ řek přemítavě, „vám nevědomost všečen rozhled maří! Nuž poslouchej a ulož si to v hlavě:	72
Ten, jehož moudrost se vším hospodaří, nebe i ony stvořil, již je řídí, že každou stranu osvítí svou září, a světla nebes rozdílí a třídí:	75
Tak určil také vůdkyni a paní, jež rozvrhuje lesk i v říši lidí,	78
by statky občas v náhlém vystřídání přenesla z rodu na rod k nové správě, ať jakkoli se tomu člověk brání.	81
Ten národ úpí, druhý vládne v slávě, vše podle vůle té, jak tuší mnozí, jež ukryta je jako zmije v trávě.	84
Váš rozum její plány neohrozí, neb soudí, kuje pikle své a vládne svou říší sama jako jiní bozi.	87
Rozvahy v díle nezdrží ji žádné, vždy nutností je k spěchu dále štvána, a dojde proto rychle k změně zrádné.	90
Toť ona, jež je často křížována tím, jenž ji kárá, chváliti ji maje: Od něho stihne nejspíše ji hana.	93
Však ona nedá nic, neb blažena je a ostatních všech prvých tvorů v čele si bezstarostně se svou koulí hraje.	96
Však sestupme v kraj větších bolů směle: Zapadá hvězda, která vzešla v čase, kdy vyšel jsem, a meškat nelze déle!“	99
Kruh přeťali jsme na druhý břeh zase a přišli k studni, jež se dme a pění a teče strouhou, jež z ní vylévá se.	102
Ta voda potom v brunátnost se mění, a ve vln jejích tmavém doprovodu jsme drsnou cestou sešli bez prodlení.	105

Styx je pak jméno bahnitého brodu, jež tok ten dole na dně strže tvoří, když z šedých strání přivede svou vodu.	108
A když jsem stanul dole na podhoří, já uzřel v bahně lidi v divém shluku: nazí se rvali ve hněvu a v hoři	111
nevztahující na sebe jen ruku, však drásali se nohou, hrudí, hlavou a kousáním si působili muku.	114
Můj dobrý mistr: „Vidíš havěť dravou? To duše těch, v nichž vládly hněvu vášně. Však chci, bys poznal náplň trestu pravou:	117
I pod tou vodou duše trpí strašně, jak bubliny ti prozrazují na ní, duše, jež hřešily tak prostopášně.	120
Vězíce v bahně, říkají: „Že ani ve vzduchu sladkém nebyly jsme rády, neb nitrem šlo nám líných dýmů vání,	123
teď v černém kalu smutně hynem tady! Tak bublavě se jim to z hrdel valí, co nepovědí slovem prostým vady.“	126
Tu z bláta těžkého jsme dál se brali stezkou, jež mezi ním a břehem běží, a k tonoucím jsme zraky upírali,	129
až konečně jsme přišli k velké věži.	

ZPĚV OSMÝ

- Já pokračuji zas a dím, že spíše
než na úpatí pod věží jsme stáli,
k jejímu vrchu zrak jsme zdvihli výše, **3**
- kde plaménky dva na ní plápolaly
a jiný zas jim odpovídal, hoře
před námi kdesi v nedozírné dáli. **6**
- Tu jemu, jenž je moudrosti vši moře,
jsem řek: „Co je ten oheň? Co mu hlásí
ten druhý? Kdo je nítí na té hoře?“ **9**
- A on: „Tam na vlnách, jež kalně kvasí,
už můžeš spatřit, na co čeká se tu,
ač v rozhledu ti mlha brání asi.“ **12**
- Nikdy šíp lukem vymrštěný k letu
do vzduchu klidného tak rychlý není,
jak člunek mířit od protějších světů **15**
- k nám vodou spatřil jsem pln rozrušení.
Byl jedinému svěřen převozníku,
jenž lál: „Už přišels, synu zatracení?“ **18**
- „Flegye, Flegye, nech toho křiku,
řekl pán můj, „déle nezůstanem tady,
než bahno přebrodíme v okamžiku!“ **21**
- Jak někdo, kdo si není vědom zrady,
však ošálen se cítí znenadála,
tak Flegyas řval hněvem nad úklady. **24**
- Přijala vůdce ona bárka malá,
však až když já jsem za ním vkročil druhý,
pak teprve se zatíženou zdála. **27**
- A jen co v ní jsme byli, hlubší pruhu
brázdila stará bárka těžkou pěnou,
než s jinými když jela těmi kruhy. **30**
- My pluli mrtvou vodou rozbahněnou,
když zdvih se kdosi z těch, jež bláto smáčí:
„Kdo jde sem před hodinou prisouzenou?“ **33**

- A já: „Jsem ten, jenž tudy pouze kráčí.
Leč kdo jsi ty, jenž pošpiněn jsi kalem?“
Tu on mi na to: „Já jsem ten, jenž pláči.“ **36**
- Já zase: „Vrať se nazpět se svým žalem,
kam, zatračenče, odsouzen jsi v muce –
znám tě, ač bahnem celý skryt jsi málem!“ **39**
- Tu ruce vztáhl k lodici, však vůdce
můj odstrčil ho v zlosti, jež v něm plála.
„Pryč, se psy ostatními!“ řekl prudce, **42**
- pak objal, políbil mě znenadála
a pravil: „Duše hněvná! Požehnána
buď ona, která tebou obtěžkala! **45**
- Ta duše byla pýchou znamenána,
ctnost nižádná jí nepomohla k spáse,
a proto vztekem je teď takto štvána. **48**
- Tak za slavného krále mnohý má se,
však na zemi jen pohrdání získá
a tady bude pokálen jak prase!“ **51**
- A já: „Můj mistře, rád bych do bahniska
jej tady spatřil dříve ponořena,
než opustíme tato bláta slizká!“ **54**
- A on mi: „Dřív než objeví se stěna
pobřežní, jak si přeješ, tak se stane –
ta touha nesmí zůstat nesplněna.“ **57**
- Hned nato ústrky zřím neslýchané
i vše, co od zbahněnců se mu dělo,
že dosud za to chválím tě, ó Pane! **60**
- „Bij Filipa Argentiho!“ tam znělo,
a florentský duch v divné posedlosti
zatínal zuby ve své vlastní tělo. **63**
- Tam nechali jsme ho – už o něm dosti!
Do uší se mi náhle nářky vryly,
že oči vpřed jsem upřel v dychtivosti. **66**
- Řekl můj dobrý mistr: „Synu milý,
přichází město, jež je sídlem Dita,
a měšťané v něm vážní v houfech šílí.“ **69**

Já pravil: „Mistře, věru, už mi svítá. V údolí vidím rudých mešit řady – každá se, jakby z ohně rostla, kmitá.“	72
„Žár věčný,“ řek, „ty věže a ty hrady svou září z nitra rudým ohněm halí, jak vidíš to v tom spodním pekle tady.“	75
Pak připluli jsme před vysoké valy, jež obklopují město beznaděje, a z ocele se hradby jejich zdály.	78
Ne bez oklik, jak se to cestou děje, došli jsme tam, kde lodník ochraptěle zakřičel na nás: „Vystupte, vchod zde je!“	81
Tam u brány jsem spatřil davy celé těch, co jak déšť kdys padli z nebes výše. Ti reptali: „Kdo před svou smrtí v těle se odvažuje v mrtvých lidí říše?“	84
Tu mistr pokynul jim na znamení, že promluvit by s nimi sám chtěl tiše.	87
I přitlumili trochu zlostné vření, řkouce: „Ty pojď, však onen ať se vrátí, jenž troufal si, kam dovolen vstup není.“	90
Ať nazpět cestu šílenou si krátí, jak dovede, však ty tu zůstaň zatím, který s ním chtěl ses říší temnot brátí!“	93
Věz, čtenáři, že zachvěl jsem se nad tím, co skuhrali v své řeči jedovaté, strachem, že na svět se už nenavrátím.	96
„Můj drahý vůdce, jenž jsi sedmkráté, ba častěji, mne vyved z nebezpečí, co se mi v cestu kladlo vrchovaté,	99
ani zde, prosím, neber mi svou péči! Však ve svých stopách navraťme se spolu, když v cestě dál nám brání jejich řeči!“	102
Leč pán, jenž vedl mne tou říší bolů, mi řek: „Strach neměj, že nám v další pouti kdo zabrání: nám určeno jít dolů!“	105

- Zde posečkej, a duch tvůj, jenž se hroutí,
ať zatím dobrou nadějí se kojí.
Vždyť nedám ti tu přece zahynouti!“ **108**
- Tak šel a zanechal mne v nepokoji
můj sladký otec, neb v mé bědné hlavě
„Ano“ a „Ne“ se potýká a rojí. **111**
- Já nezaslech jsem, co jim řekl právě,
však nepostál tam příliš dlouho s nimi,
když všichni dovnitř prchli v hrozně vřavě. **114**
- Zapadly brány za odpůrci mými,
my zůstali jsme venku s mistrem sami,
jenž ke mně přistoup kroky rozvážnými, **117**
zrak sklopen k zemi, jaksi s obavami,
a vraště čelo povzdechl si stranou:
„Kdo vchod v ty domy žalu zavírá mi?“ **120**
- A mně pak pravil: „Tvář mou pohněvanou
mi neměj za zlé – zvítězím v tom sporu,
ať tamti vztekem sebevětším planou! **123**
- To není první případ jejich vzdoru:
Tak jednali u méně tajné brány,
jež od těch dob už není na závoru **126**
a na níž četls nápis nadepsaný.
Od ní už dolů k nám se strání nese
a bez průvodu spěchá sem v ty strany **129**
ten, jemuž pro nás město otevře se!“

ZPĚV DEVÁTÝ

- Bledost, jež z bázně na mé tváři byla,
když obrátil se vůdce znenadání,
že ztajil novou bázeň, způsobila. **3**
- I zastavil se jako v naslouchání,
poznáv, že zrakem pouhým nerozdvojí
vzduch temný ani husté mlhy vání. **6**
- „My zvítězit přec máme v tomto boji,“
promluvil, „ne?... Což nedodrží slova?
Proč otálí a k nám se nepřipojí?“ **9**
- Já poznával, když takto začal znova,
že zastříť chce, co napověděl temně,
řečí, jež zřejmě jiný význam chová. **12**
- Přec úzkost zvýšila ta slova ve mně,
neb tušil jsem, že v řeči přerušené
se ještě horší smysl tají němě. **15**
- „Nesejde nikdo,“ strach se ptát mě žene,
„z prvního stupně, z těch, kdož bez naděje
žít za trest mají v říši zavržené, **18**
až na dno škeble?“ A on: „Zřídka děje
se to, že kráčet někomu z nás přáno
tou cestou, po níž kráčet nyní mně je. **21**
- Však jednou už jsem byl zde dole, ano:
když Erichto mě krutá zaklínala,
jíž stíny volat k tělům zpět je dáno. **24**
- Má duše krátce stranou těla stála,
když pro ducha mi za hradbu jít vnější
do Jidášova kruhu přikázala. **27**
- To nejnížší je kout a nejtajnější
a nejmíc nebes vzdálen je i vzduchu,
Znám dobře cestu – strach svůj ukonejšil! **30**
- Bahnisko, nad nímž všude plno puchu,
zde obkličuje toto město bolů,
kam proniknouti nelze bez rozruchu.“ **33**

Co ještě řekl, když jsme stáli spolu, už nevím, neboť oči moje tkvěly na věži, jež má římsy na vrcholu,	36
kde napřímeny v ohni vzhůru čněly tři Fúrie, ty rvavé družky ďasů, s chováním ženským, se ženskými těly.	39
Zelené hydry měly kolem pasů, na hlavách zlobných zmije zlé a chtivé nad čely ježily se místo vlasů.	42
A potom on, jenž dobře znal už dříve královny věčných nářků služebnice, mi řek: „Hle, to jsou Erinye divé.	45
Megeru tady vidíš u levice. Alekto, to je ta, jež vpravo vzlyká, uprostřed Tisyfoné.“ Neřek více.	48
Rvou nehty prsy své, až krev z nich stříká, vřeští a pěstmi bijí se tak prudce, že strachy jsem se skrýval za básníka.	51
„Přijď, Meduso, ať zkamení tu v muce!“ křičely na mne shlížejíce v zlobě, „Thesea špatně ztrestaly jsme, svůdce!“	54
„Ty odvrát se a zastři oči obě: přijde-li Gorgona a pohled na ni upřeš-li, návrat navždy zmaříš sobě!“	57
Tak mistr řek, a nevěřil mi ani, že vlastní rukou provedu to šťastně, však obrátiv mě, zrak mi zakryl dlaní.	60
O vy, kdož zdravě myslíte a jasně, vnímejte poučení, jež je skryto pod rouškou veršů této divné básně!	63
Vtom nad prudkými vlnami už zní to, jak děsný rachot bouře rozvichřené, jímž zachvěly se oba břehy tyto.	66
To bylo, jako když se vítr žene, jenž z proměn teplot zdvíhá se a padá a na stráně se vrhá zalesněné,	69

větve i květy rve a sílu skládá, by rozvířil pak velké mračno prachu a rozháněl i pastevce, i stáda.	72
Tu oči pustil mi: „Už beze strachu zrak upřít můžeš k oné staré pění, kde nejostřejší dým je, plný pachu!“	75
Jak ve vodě se žáby ustrašeně rozprchnou, když je zmije z klidu ruší, a do bahna se skryjí příkrčeně,	78
tak uviděl jsem na tisíce duší před jedním prchat, jenž tu suchou nohou Styx přecházel a dým, jenž byl tam tužší,	81
rozháněl zvolna levicí svou strohou, aby měl jasno kolem obličeje, což činilo mu zřejmě obtíž mnohou.	84
Já všiml si, že z nebes na cestě je, a k mistru ohléd jsem se; ten mi kynul, bych poklonil se s úctou, jaká hřeje.	87
Ach, kterak hněv se poslu z tváře linul! Přikročí, prutem bránu otevře si, jako by kolem všechen odpor minul.	90
„Ó rode svržený a štvaný běsy, promluvil na tom prahu muky, „máte k zpupnosti důvod, že tak troufáte si?“	93
Proč proti této vůli povstáváte, jež neumenší nikdy svého cíle a zmnožila vám žal už mnohokráte?	96
Noc osudu se vzpírat zarputile? Jen vzpomeňte, že Cerberus váš chlupy až podnes nemá na bradě a v týle.“	99
Pak blátem zpět šel, středem jejich tlupy, a slova neřek nám; šel v nepokoji jak ten, v němž jiné starosti se kupí	102
než ta, že někdo se tu čehos bojí. Na cestu do té říše jsme se dali, bezpečni svatým slovem, v němž nám stojí.	105

Teď bez překážky jsme se dovnitř brali, a já, jenž dychtil všechno poznat bděle, co obepínaly ty pevné valy,	108
když jsem byl uvnitř, rozhlédnu se směle: Po stranách vidím širý kraj, jenž zlý je a plný bolesti a muky zatvrzelé.	111
Jak v Arles, kde se Rhône v močál lije, a v městě Pule na březích Quarnera, jenž omývá tam konec Itálie,	114
zem hrbolatou činí hrobka sterá, tak tady všude také byly hroby, však měla více hořkosti ta sféra,	117
neb šlehaly jim ohně do útroby a uvnitř žár tak krutý působily, že železo v něm samo roztálo by.	120
Příklopy jejich odsunuty byly a znělo z nich tak kruté bédování, jakby tam v mukách odsouzení vyli.	123
Já řek: „O mistře, kdo jsou pochováni v truchlivých truhlách u dna v každém hrobě, že vyrážejí žalostné to lkaní?“	126
„To kacíři jsou, zatvrzelí v zlobě, i s přívrženci sekty své či strany, a je jich mnohem víc, než zdá se tobě.	129
Se stejným stejným v hrobkách pochovaný, jež víc či méně rozžhaveny, leží.“ Pak vpravo obrátil se zadumaný, a šli jsme mezi mukami a věží.	132

ZPĚV DESÁTÝ

- Teď tajnou stezkou mistr kráčel dále,
vždy mezi těmi mukami a zdivem,
a já se těsně za ním držel stále. **3**
- „Nejvyšší ctnosti, jež mě jako divém
vedeš jak libo ti kol těchto věží,
teď vyhov mi v mém přání vědychtivém: **6**
- Zda možno lid, jenž v těchto hrobech leží,
kdy uvidět? Jsouť víka nazdvižena,
však nikoho tu není, kdo je střeží.“ **9**
- On pravil: „Všechna budou uzavřena,
až z Josafatu navrátí se s těly,
jež zanechali v zemi uložena. **12**
- Po této straně hřbitov tady skvělý
má Epikur i jeho učedníci,
již s těla smrtí i smrt duše chtěli. **15**
- Však na otázku tvoji zvidající,
již vyřklš, mohu odpověď ti slíbit,
i na druhou, již otálels mi říci.“ **18**
- „Můj dobrý vůdce, chtěje se ti líbit,
užívám střídmě řeči naší daru
a stručný jsem, jak jsi mne k tomu vybíd.“ **21**
- „Ó Toskánče, jenž tímto městem žáru
živ procházíš s tak vážnou výmluvností,
kéž postát smíš tu na tom suchopáru, **24**
- neb řeč tvá prozrazuje jasně dosti,
že synem jsi té ušlechtilé vlasti,
kteréz já býval k obtíži a zlosti.“ **27**
- Tak náhle, jak by mě to mělo zmásti,
hrob vydal hlas. Já s bázní vůdce svého
se přichytil a začal jsem se třásti. **30**
- Však on mi pravil: „Bát se není čeho!
To Parinata z hrobu zvedá tělo,
že od pasu ho vidíš vzpřímeného!“ **33**

Já poznal ho, mé oko na něm tkvělo: jako by peklu posmíval se, prudce pozdvihl výše trup a vztyčil čelo.	36
Tu mého mistra pohotové ruce mne mezi hroby k němu postrčily. „Bud' jasná tvoje řeč!“ mi řekl vůdce.	39
A když jsem u hrobu pak stál, v té chvíli pohlédl na mne a pak pohrdavě se otázal: „Kdo předci tvoji byli?“	42
Tu já, jenž uposlechnout toužil právě, nic netajil a všechny dal mu znáti. Pak obočí on pozdvihl pronikavě	45
a pravil: „Mně to byli zlostní kati, mým předkům tak i celé naší chase, že z města dvakrát musel jsem je hnáti.“	48
„Ač vyhnání, vždy vrátili se zase, já odvětil, „však umění to snadné tvá rodina znát špatně věru zdá se!“	51
Tu pohled můj zas na jiný hrob padne, kde po bradu stín vynořil se dlouhý, jak by byl na kolena klekl na dně.	54
Zpytavě na mne pohlédl jak z touhy, zda se mnou tu i někdo druhý není. Ale když přesvědčil ho pohled pouhý,	57
že není zde, řek: „Když tě do vězení slepého vede ušlechtilé přání, kde je můj syn a proč tu s tebou není?“	60
Dím jemu: „Z vůle své sem nejdu ani. Ten, jenž tam čeká, vzal mě na tu cestu, ten, jež váš Guido míval v pohrdání.“	63
Uhodnout daly řeč i způsob trestu, o jakou duši tady jde a o čím, a proto naplno jsem vyřkl zvěst tu.	66
On vztyčí se a do řeči mi skočí: „Co říkáš: Míval?... Což on živ už není? Už sladké světlo nebije mu v oči?“	69

A povšimnuv si mého otálení, s jakým jsem váhal odpověď mu dáti, kles nazpět do hrobu jak v zapomnění.	72
Zatím ten velkodušný, před nímž státi jsem zůstal, neučinil pohyb prudší, posunkem nedal vzrušení své znáti,	75
leč navázal zas řeč: „Že, ač se učí, to umění přec neovládli zcela, mne více než to lože tady mučí.	78
Však dřív než nebem padesátkrát zbledá tvář paní té, jež vládne podsvětími, zvíš, jakou těžkost umění to dělá.	81
Chceš-li se ještě octnout mezi svými, proč proti krvi mé lid tento vstává tak zákonem svým každým, vysvětlí mi!“	84
Já díím: „Řež ona, která do krvava v Arbii tehdy zabarvila vodu, znít modlitbám těm v našem chrámě dává.“	87
Vzdychaje potřás hlavou: „Bez důvodu a sám jsem netáh na vás, bez příčiny jsem nešel s druhy působit vám škodu.	90
Ale já sám, když chtěl to každý jiný, jsem Florencii bránil přímý, smělý, by nestrhli ji ze msty v rozvaliny.“	93
„Ach, dojit míru vaše sémě chce-li, já prosil, „uzel rozvažte mi zase, jímž svázán teď je úsudek můj celý:	96
Vidíte, co se zběhne v příštím čase a co z nás živých netuší teď žádný, však s tím, co je, to u vás jinak má se.“	99
„Vidíme jako ten, kdo zrak má vadný, pravil, „a jen to vzdálenější vidí – tolik nám přeje tvůrce světovládny.	102
Však po přítomném marně zrak náš slídí, a není-li nám jinak zpráva dána, nezvíme vůbec, jak je u vás lidí.	105

- I pochopíš, že zcela vyčerpána
nám bude provždy paměť od hodiny,
kdy budoucnosti uzavře se brána.“ **108**
- Tu pravím, náhle vědom si své viny:
„Řekněte tomu, který padl k zemi,
že jeho syn je živ jak každý jiný.“ **111**
- Jen proto na dotaz jsem zůstal němý,
mu povězte, že zaujat až k mdlobě
já tím byl, co teď rozluštili jste mi.“ **114**
- Tu zas už mistr můj mě volá k sobě.
I ptám se ducha, vida, jak čas běží,
aby mi řek, kdo ještě je s ním v hrobě. **117**
- On pravil: „Na tisíc nás tady leží.
Bedřicha Druhého hrob onen chová,
ten Kardinála. Všech bych vzpomněl stěží.“ **120**
- Pak skryl se zas. Tu obrátil jsem znova
své kroky k básníkovi, mysle stále
na ona zřejmě nepřátelská slova. **123**
- On šel. A když tak kráčeli jsme dále,
mne ptal se: „Jaká tě to svírá tíha?“
Já všechno mu pak zjevil nenadále. **126**
- „Ať od toho ti mysl neodbíhá,
co proti sobě slyšels promlouvati,
mně praviv, mudřec k výstraze prst zdvíhá.“ **129**
- „A v sladkém paprsku až budeš státi
té, jejímuž vše vidoucímú oku
nic neujde, tvou cestou poznat dá ti!“ **132**
- Pak vlevo zase obrátil směr kroků.
Z hradeb jsme vyšli, a tu ved nás náhlý
svah stezkou k údolí, kol jehož boků **135**
až vzhůru pachy odporné se táhly.

ZPĚV JEDENÁCTÝ

- Na břehu útesů, jež čněly v kruhu,
tvořeny ze skal, jež se roztříštily,
jsme k trpitelům přišli horších druhů. **3**
- A tam, kde z hlubin propasti se lily
výš podél svahů puchy hnusné čpavé,
za víko rakve jsme se uchýlili, **6**
- jež v čele nápis měla v barvě žhavé:
PAPEŽE V SOBĚ CHOVÁM ANASTÁZE,
JENŽ FOTINEM BYL SVEDEN Z CESTY PRAVÉ. **9**
- „Jen zvolna smíme sestupovat z hráze,
aby si přivyk nezvyklý cich spíše
hroznému puchu a jej snášel snáze.“ **12**
- Tak mistr řek. Já připomněl mu tiše:
„Dbej, ať nám čas tak marně neubíhá!“
„Nuž povím o povaze této říše: **15**
- Synu, tam za skalou, jež se tu zdvíhá,
z tří kruhů utváří se v kalném vzduchu,
jak ta, z níž jdeme, stupňovitá rýha. **18**
- Je všechna plna zlořečených duchů.
Aby ten pohled nepřekvapil tebe,
slyš, jak a proč jsou sevřeni v tom puchu. **21**
- Cíl zloby, jakou nenávidí nebe,
je bezpráví, a jím se každý řídí,
kdo lstí či silou druhým vnutí sebe. **24**
- Však ježto lest je vlastní vinou lidí,
Bůh podvodníkům nejniž pykat velí,
co hříšníkům, jež nejvíc nenávidí. **27**
- Kruh první násilníkům určen celý.
Leč násilí že trojí bývá v zlobě,
kruh onen v menší pásma tři se dělí. **30**
- Lze proti Bohu, bližnímu či sobě
násilí páchat, na těle či jmění,
jak vysvětlím to ještě blíže tobě. **33**

Úkladná vražda, těžká ublížení, hřích na člověku; na majetku jeho pak žhářství, loupež, zhoubné pustošení.	36
Vrahy i ty, kdož dopustí se zlého, loupí a ničí, trestá v zvláštním shluku to prvé pásmo kruhu pekelného.	39
Vztáhne-li člověk proti sobě ruku či statku svému, v druhém pásmu pyká a bez ustání trpí hroznou muku,	42
že samovolně života se zříká, rozmrhav hříšně svěřenou mu vlohu, a tam, kde měl by radovat se, vzlyká.	45
Pak násilí se činí proti Bohu, když v srdci rouhám se až do prokletí a zhrdám dobrem, jež mít z tvorstva mohu.	48
Nejmenší pásmo proto pod pečeti i Sodomu i Cahors uzavírá, kde popíraly tvůrce jeho děti.	51
Lsti, která hryže svědomí a týrá, se na tom dopouštíš, kdo je ti druhem, či na tom, od něhož ti není víra.	54
I zdá se mi, že v způsobu tom druhém se vraždí každá přirozená láska, a proto trestá se tu druhým kruhem	57
klam, pochlebnictví, faleš, lstivá sázka, hřích svatokupectví a šalba jiná – zloději, kuplíři a také cháska.	60
A druhým způsobem se zapomíná vrozená láska s tou, jež se s ní spřádá a kterou důvěra se započíná.	63
V nejužším kruhu, v němž je pekla vláda, Dis ve středisku všehomíru trůní, kde na věky se trestá každá zrada.“	66
A já: „Řeč jasná to, a já si u ní vážím, že dobře, mistře, svět ten líčí i lid, jenž hříchy pyká v této tůni.	69

Však pověz: ti, jež vlny bahna ničí, déšť šlehá, víchr žene jako páru, a ti, kdo si tak spílají a křičí,	72
proč nejsou uvnitř v tomto městě žáru, když Bůh je na ně rozhněván? A ne-li, proč vydání jsou takovému zmaru?“	75
On odpověděl: „Proč duch tvůj, jinak bdělý, upadá v jakás poblouznění nová? Kam myšlenky tvé pustit by se chtěly?“	78
Což nevzpomínáš si už na ta slova, jež v Etice tvé krásně vystihují tři sklony, k jakým nebe odpor chová?	81
Nemírnost, zloba, zvířecnost, jež bují. A nemírnost že boha nejmiň raní, též tresty nejmenší ji postihují.	84
Tu pravdu uvaž, správně myslí na ni a v duchu vzpomeň si, kdo oni byli, co nahoře jsou k hříchu odpykání.	87
Poznáš, čím od těch zde se odlišili, a proč, ač dokonali vinu svoji, v ně buší boží pomsta menší síly.“	90
„Slunce, jímž zakalený zrak se hojí, tak rád vždy slyším tvoje vysvětlení, že pochybnost i vědu uspokojí.	93
Tam vrať se na jediné okamžení, kde lichvu nazvals Boha potupením,“ já pravil mu, „a dej mi rozuzlení.“	96
„Filozofie správným pochopením tě poučí, a ne až naposledy, že příroda vždy vychází svým děním	99
z božího rozumu a jeho vědy. Kdo vážně do tvé Fyziky se vloží, hned v kapitolách prvních pozná tedy,	102
když vaše věda poznatky své množí, že jako žák má za svým mistrem spěti: Jeť věda vaše vnučkou vědy boží.	105

A tímto dvojím, máš-li na paměti, začátek Geneze, se člověk živí, a pomáhá si rod svůj udržeti.	108
Že jinak lichvář jde, už neudiví, když přírodou i vědou, jež z ní těží, pohrdá ve všem, jiných věcí chtivý.	111
Však pojďme dál, je třeba jít, čas běží: Už kmitají se Ryby nad obzory a nad Caurem Vůz nebeský už leží.	114
My musíme slézt po svahu té hory.“	

ZPĚV DVANÁCTÝ

- Místa, kde sejít chtěli jsme z té stráně,
i s tím, co v nich, tak hrůzyplně čněla,
že závrať jala při pohledu na ně. **3**
- Jak onou troskou, která bokem sjela
poblíže Tridentu až do Adiže
buď sesutím, či že se země chvěla, **6**
- když z vrchu řítila se její tíže
i s tříští skal až po břeh podemletý,
že po té stráni vznikla cesta níže: **9**
- tak stezkou, po níž skály rozesety,
nám slézat bylo v onen jícen dravý,
nad jehož vrchem leží hanba Kréty, **12**
- počatá kdysi z nastražené krávy.
Když spatřila nás, hryzat začala se
jak někdo, kdo se uvnitř hněvem tráví. **15**
- Tu mudřec křikl na ni: „Myslíš zase,
že je to kníže z athénského města,
jenž na světě tě zabil v dávném čase? **18**
- Pryč, stvůro! Toho nevede sem cesta,
že navedla ho sestra tvá, však jde sem,
by spravedlnost zhlédl, jež vás trestá.“ **21**
- A jako býk, jenž utrhne se děsem,
když zasažen už smrtící byl ranou,
nemoha jít, jen zmítá sebou běsem, **24**
- takovou netvor skýtal podívanou.
Tu mistr zvolal: „Spěchej bez průtahů!
Dokud on zuří, snaž se slézti stranou!“ **27**
- I pustili jsme se zas po tom svahu,
kde kámen mnohý v náhlém uvolnění
se svezl pro mé nohy novou váhu. **30**
- Já přemítal. On řek mi: „V zamyšlení
snad uvažuješ o strži, již střeží
ten netvor tam, jenž k utišení není. **33**

Nuž věz, když do hlubin, kde peklo leží, já sestupoval poprvé, ta skála tu čněla ještě, podobna jsouc věži.	36
A takto ještě před příchodem stála toho, jenž sestoupil sem pro zajaté hořejších kruhů. Tehdy znenadála	39
pukaly rokle žalem vrchovaté, až zdálo se, že vesmír od základu pocítil lásku, jež už častokráte	42
prý proměnila ve změt světa vládu. A tehdy tíha této staré skály tady i jinde zřítla se v pádu.	45
Však pohleď do údolí! Tam se valí proud krve, v němž se vaří všichni oni, kdož na svých bližních křivd se napáchali.“	48
O slepá chtivost, jež nás štve a honí a v žití krátkém dává hříšnou vzpruhu, však chystá lázeň takovou zde po ní!	51
Tu příkop široký jsem uzřel v kruhu, jenž obepínal obvod celé pláně, jak zvěděl jsem, když naslouchal jsem druhu,	54
a mezi ním a patou skalní stráně kentauroi honili se ve své zbroji, jak světem k lovu nosili dřív zbraně.	57
Když uzřeli nás, stáli v nepokoji, však vystoupili k nám tři z toho shluku s šípy, jež z toulců vyňali jak k boji,	60
a jeden z dálky volal: „V jakou muku ze srázu strmého sem přicházíte? Hned povězte – a ne-li, střelím z luku!“	63
Můj mistr odpověděl mu: „To zvíte, až Chironovi dole povíme to – vždy unáhlen byls ve své vůli lité.“	66
Pak, mne se dotknuv, řekl: „Nessus je to, jenž láskou k Deianiře mřel pln síly, však sebou sám se pomstil paní této.	69

Ten uprostřed, jenž hlavu k hrudi chýlí, je Chiron, Achilla jenž vychovával, další je Folus, zlý a potměšilý.	72
Kol příkopu jich na tisíce stává, a duše střílejí, jež z krve více derou se, než jim vina právo dává.“	75
Tu spatřili jsme, k zvěři krácejíce, jak Chiron zdvihl šíp a vrubem hustý vous odhrnul si z čelisti a líce	78
a odkrytými velikými ústy své druhy upozornil: „Vidíte-li, že vzadu ten vším hne, nač nohy spustí?	81
Toho by údy mrtvých neuměly!“ A vůdce, jenž mu na hrud' sáhl čile, kde v jedno splývá svými dvěma těly,	84
mu odvětil: „Je živ a v plné síle. Mám ukázat mu dol váš, kde se stmívá, sem nutnost vede ho, ne kratochvíle.	87
Tamodtud, kde se aleluja zpívá, ta přišla, jež ten úřad svěřila mi. On není vrah a já ne duše lstivá.	90
Však pro mocnost, jež tudy necestami mé kroky vede, někoho k té pouti nám určí, ať co průvodce jde s námi	93
a ukáže, kde brodem proniknouti, a toho zde ať na svých zádech nese, neb není duch, by mohl vzduchem plouti.“	96
Tu Chiron, obrátiv se vpravo, hne se a praví Nessovi: „Jdi, veď a chraň je, až s jiným houfem někde střetnete se!“	99
V tom doprovodu šli jsme odhodlaně pobřežím toho krvavého vření, kde řvali paření, jak žár šel na ně.	102
Až po brvy tam jedni ponořeni, a velký kentaur řek: „To tyranové, již prolévají světem krev a plení;	105

prokleti trpí muky stále nové.	
Zde Alexandr, Dionysos dravý, jímž Sicílii nadešli zlí dnové.	108
To čelo tamhle, jež má vlas tak tmavý, je Ezzelin, to druhé, plavovlasé, Obizzo d'Este, kterého, chtiv slávy,	111
syn jeho zruďný ubil v dávném čase.“ Tu k básníku jsem pohlédl, jenž pravil: „On tobě první buď, já druhý zase!“	114
Kus cesty dál se kentaur pozastavil u lidu, který jenom po kraj chřtánu ve víru kvasícím tom trest svůj trávil,	117
a na stín jeden ukázal v tu stranu: „Ten v lůně božím do srdce, jež stále nad Temží ctí se, smrtelnou bod ránu.“	120
Pak jsem zas lidi z řeky viděl dále hlavou a také trupem vyčnívali. Z nich mnohého jsem poznal nenadále.	123
Vždy v proudu mělčím viděl jsem je státi, už krví jenom nohy oblévány. A přes příkop tam bylo se nám bráti.	126
„Tak jako vidíš, že proud krví hnaný se mělčím stává tady na okraji, tak věř,“ mně kentaur řek, „že z druhé strany	129
ta bahna opět větší hloubku mají, až v kruhu zpět se zase s proudem spojí, kde tyranové v mukách děsných lkají	132
a spravedlnost boží tresty strojí i pro Attilu, jenž byl bičem světa, i pro Pyrrha a Sexta; dále stojí,	135
jichž trestu nepočítají se léta, ti dva, co silnic postrachem kdys byli – Rinier Pazzo, Rinier z Cometa.“	138
A pak zas brodem zpět se dal v tu chvíli.	

ZPĚV TŘINÁCTÝ

- Na druhém břehu Nessus ještě nestál,
když znova octli jsme se v hustém lese,
jímž nevine se žádná schůdná cesta. **3**
- Ne zeleň listí – barvu temnou nese,
ne hladká větev – hrubé ostny na ní,
ne sladké plody – tmí s jedem třese. **6**
- Taková houšť by divé zvěři ani
nebyla vhod, jež v lesích od Ceciny
ke Cornetu se orné půdy straní. **9**
- Zlá Harpyje tam hnízdí mezi stíny,
jež předpovědí budoucího zmaru
od Strofád zapudily trojské syny: **12**
- Široká křídla, tváře lidských tvarů,
na nohou spáry, břicho opeřené
a k nářkům užívají zpěvu darů. **15**
- „Než zvědavost tě dále popožene,
věz, že jsi v druhém pásmu toho kruhu
a vyjdeš z této říše zatracené **18**
do děsivého písčitého kruhu.
Nuž, dobře hled', a budeš věci zřítí,
jež víře v řeč mou jistě půjdou k duhu.“ **21**
- Já ze všech stran jsem vzdechy slyšel zníti,
však nikde neviděl, kdo tak se hlásí,
a zmaten tím, už dál jsem nechtěl jíti. **24**
- Myslím, že myslil, že já myslím, asi
že od lidí, nám v křoví skrytých, vyšly
ty přečetné a prapodivné hlasy. **27**
- „Nuž,“ pravil mi můj mistr, „ulomíš-li
větvičku tady z některého kmene,
spatříš, co duch tvůj teď si nedomyšlí!“ **30**
- Natáhnout ruku zvědavost mne žene,
utrhnu snítku keře velikého.
„Proč rveš mě?“ slyším kmen, a z ulomené **33**

větvičky po kůře krev stéká jeho.	
Pak volá dále: „Proč mě drásáš tady?!	
Což v duchu nemáš hnutí soucitného?	36
My lidé byli, teď jsme dřevin řady.	
Mít větší soucit měla by tvá ruka,	
i kdyby naše duše byly hady!“	39
Tak jako zelená louč žárem puká,	
když spaluje se jedním koncem dolů,	
však druhým větrem svěruje svá muka,	42
tak z oné rány vycházely spolu	
i krev i slova výčitek a hněvu.	
Já snítku pustil v úleku a bolu.	45
„Kdyby byl dřív moh věřit tomu zjevu,“	
promluvil vůdce můj, „ó duše v muce,	
jejž vylíčil mu já už ve svém zpěvu,	48
tak na tebe by nebyl vztáhl ruce.	
Ale že neuvěřitelné zdá se,	
já k činu, jejž teď želím, byl mu svědce.	51
Nuž pověz mu, kdo jsi, by mohl zase	
náhradou obnovit tvé jméno smělé	
nahore na světě, kam vrátit má se.“	54
A peň: „Tvůj hovor láká mě tak vřele,	
že mlčet nelze. Nezazlete slova,	
jestliže snad se rozhovořím déle.	57
Jsem ten, jenž klíče srdce Bedřichova	
měl oba, jimi sám je otvíraje	
a s velkou slastí zavíraje znova,	60
by seznat nikdo nemoh jeho taje,	
že spánek jsem si porouchal i žíly,	
tu slavnou službu věrně konávaje.	63
Však nevěstka, jež nikdy neodchýlí	
zrak chlípný od césara, neřest dvorů,	
smrt společenství, v přenešťastné chvíli	66
proti mně všechny popudila k vzdoru,	
až popuzeni popudili pána,	
že místo v počtách žil jsem v smutném sporu.	69

- Tu duše má, tak zvráčeností štvána,
uniknout smrtí chtěla všemu tomu
a bez křivd v křivdu k sobě byla hnána. **72**
- Prísahám při kořenech toho stromu,
že já jsem věrnost neporušil pánu,
jenž cti tak hoden, ani jeho domu. **75**
- Však opustí-li kdo z vás pekel bránu,
posilni pověst mou, již hanba dáví,
jak kdys jí závist zasadila ránu.“ **78**
- Ustane v řeči. Básník můj mi praví:
„Neztrácej času! Ptej se ho, když mlčí,
a taž se na to, o čem chceš mít zprávy.“ **81**
- Já však: „Ty ptej se, ať mě ponaučí
o všem, co myslíš, že já měl bych znáti –
já nemohu, mne příliš soucit mučí.“ **84**
- Tu začal zas: „Když tento člověk má ti
v tom vyhovět, oč prosíš s touhou v hlase,
zajatý duchu, měl bys ty mu dáti **87**
zvěst o tom, jak sem duše dostává se,
do suků těch, a pověz také, smíš-li,
zda některá se vysvobodí zase.“ **90**
- Tu z kmene toho mocné vzdechy vyšly,
až slova v jejich závanu mi zněla:
„Povím, co žádný z vás si nedomyšlí! **93**
Když rozvášněná duše vyjde z těla,
od něhož z vlastní vůle odtrhla se,
Minos jí v sedmém jícnu místo dělá. **96**
- Do lesa někde padne v krátkém čase,
kam právě slepá náhoda ji hodí,
a k růstu tam jak zrnko špaldy má se, **99**
klíčící a hustým keřem pak se rodí.
Harpyjí hejno v listí se jí pase
a bol jí působí i bol z ní plodí. **102**
- My s ostatními vrátíme se zase,
však ve svá těla neodějeme se;
čeho sám zbažil ses, brát nemáš na se. **105**

- Sem odvěčeme je a v chmurném lese
ať každý keř, jenž vězením je duše,
i tělo její oběšeno nese!“ **108**
- Co na ten strom já díval jsem se, tuše,
že ještě něco jiného nám poví,
hluk ozýval se, pozornost mou ruše, **111**
- až jako ten, kdo na cíhané loví,
vidí, jak běží kanec smečkou štvaný,
a funět slyší jej a praskot křoví, **114**
- tak uviděl jsem dva, jak z levé strany
se štvou, zvěř trnám zdrásaná a holá,
až kousky větví všude nalámány. **117**
- „Přijď, smrti, přijď!“ vtom onen vpředu volá,
a druhý, jemuž se to dlouhé zdálo:
„Tvé nohy, Lano, nebývaly zpola **120**
tak čilé, když se v Toppu k tanci hrálo!“
- Však ježto dech mu došel bezpochyby,
v skupinu splynul s křovím, jež tam stálo. **123**
- Za nimi les pln psů byl, jako kdyby
zlí černí chrti z řetězů se hnali,
na dobrou kořist přivábění sliby. **126**
- Pak do toho, jenž ležel, zuby řáli
a jeho údy trhajíce prudce,
kus po kuse je lesem rozmetali. **129**
- Tu za ruku mě zase vzal můj vůdce
a se mnou u keře se pozastavil,
jenž z krvavých ran marně plakal v muce. **132**
- „Giacomo ze Sant’ Andrea,“ on pravil,
„co platna byla ochrana ti moje?
Mám vinu já, že tak jsi život strávil?“ **135**
- Dál pravil mistr, nad jiným pak stoje:
„Ó, kým jsi býval ty, jenž z každé rány
vyrážíš s krví bolná slova svoje?“ **138**
- On řekl nám: „Kdo přišel jste v ty strany
mé pohanění zhlédnout v hrůze celé,
s jakou mé snítky byly rozmetány, **141**

je shrňte pod můj keř, tak prosím vře.

Pocházím z města, které patrona si
prvního vyměnilo za Křtitele,

144

a proto onen zlo mu strojí asi.

A kdyby na tom mostě přes proud Arna

nebyla zbyla stopa jeho krásy,

147

těch měšťanů všech práce blahodárná,

z trosek, jež nechal Attila tam mstící,

obnovit město, bývala by marná.

150

Já udělal si z domu šibenici.“

ZPĚV ČTRNÁCTÝ

- Když láska k vlasti otrásla mnou celým,
shrnul jsem listí, aby z něho clona
zas byla tomu s hlasem ochraptělým, **3**
a dále šli jsme pak až v místa ona,
jež pásmo druhé od třetího dělí,
kde spravedlnost hrozné dílo koná. **6**
- Vám líčit chcete, co jsme uviděli,
povím, že přišli jsme až k širé pláni,
jež bez rostlin svůj obvod chová celý. **9**
- Les bolný věncem kolem ní se sklání,
tak jako jej zas příkop smutný svírá.
Tam zastavili jsme se zadumáni. **12**
- Poušť písčítá to byla, zprahlá, širá
jak ta, již Cato pod nohama svýma
kdys měl a jež se táhla žhavá, sirá. **15**
- Ó pomsto boží, jaká hrůza jímá
as každého, kdo čte, co píši tady,
jak vyjevilo se mi před očima. **18**
- Já viděl nahých duší celé řady,
jež bédně všechny naříkaly bolem,
však každou jak by vládly jiné řady. **21**
- Ležely jedny na tom písku holém,
zas jiné krčily se v beznaději
a jiné stále obcházely kolem. **24**
- Nejvíc je těch, jež takto obcházejí,
a méně těch, jež na břiše tu leží,
však nárek jejich skučí nejbědněji. **27**
- A na tu poušť, již přehlédnout lze stěží,
dštil oheň planoucími krůpějemi,
jako když v horách za bezvětří sněží. **30**
- Jak Alexandr s voji svými všemi
v Indii přitáh pod oblaka žhavá,
plameny viděl dopadat až k zemi **33**

a nařídil, ať vojsko udupává ty jiskry, aby neslily se spolu v ohniska žáru nezdolná a dravá,	36
tak zde se věčný oheň spouštěl dolů, až písek hořel jím, jak pod ocelí troud vznítí se, a rostla prudkost bolů.	39
Neustal nikdy tanec rozechvělý ubohých rukou, které bez ustání ty nové jiskry strášt se pokoušely.	42
Já pravil: „Mistře, před nímž se vše sklání, jen ne zlých duchů cháska zarputilá, když vítalo nás v bráně jejich lání,	45
kdo je ten velký, jež těch žárů síla nezmohla dosud, jehož vzdory divé ohnivost deště k zrání nezlomila?“	48
Tu on sám poznáv z otázky mé chtivé, že na něj vůdce ptám se, prudce pravil: „Takový v smrti jsem, jak žil jsem dříve!	51
Byť Jupiter i kováře si znavil, od něhož ukován měl blesk ten dravý, jímž v poslední den života mě zbavil,	54
a ostatní též štvál až do únavy v kovárně černé svého Mongibella, křiče: „Vulkáne, pomoz teď v čas pravý!“	57
jako když bitva u Flegry kdys vřela, a blesky všemi zasypal mne prudce, přec byla by to pomsta neveselá!“	60
Tu mocným hlasem promluvil můj vůdce, jaký se od něho jen zřídka slychá: „Ó Capanee, v nejvyšší jsi muce	63
jen tím, že stále trvá tvoje pýcha – ta trestem budiž ti ve věčném čase, vše ostatní by byla trýzeň lichá!“	66
Mně mírnějšími rty pak pravil zase: „Toť jeden z králů sedmi, kteří Théby kdys obléhali; rouhal se a zdá se,	69

že dosud pohrdá tak Bohem v nebi.	
Však jak jsem řek mu, nejhorší všech trestů jsou jeho vlastních prsou zlost a škleby.	72
Nuž za mnou pojd' a nohu svoji střež tu, ať do žhavého písku nestoupne sem, však podél lesa stále vol svou cestu!“	75
Tak mlčky šli jsme tam, kde pod tím lesem proud vyvěrá, jenž, ač je jenom malý, doposud pro svůj nach mne plní děsem.	78
Jako se z Bulicame říčka valí, o kterou nevěstky se spolu dělí, tak proud ten tekł pískem, který pálí.	81
Kudy se valil, vydlážděn byl celý, dno koryta i strany břehů obě, takže jsme přechod přes něj uviděli.	84
„Mezi vším tím, co ukázal jsem tobě od chvíle, kdy jsme vešli onou branou, jež každému je volna v každé době, neviděls nikde věc tak neslýchanou, jako je tato říčka, která hasí nad sebou ohně, jež k ní dolů kanou,“	87
„V moři je země zpustošená,“ praví mi na to, „jistě znáš ji – ostrov Krétu. Pod jejím králem svět měl ryzí mravy.“	90
Tam hora čněla v kráse vod a květů a v oněch dobách Ida zvána byla, však jako stará věc teď zpustlá je tu.	93
Za kolébku ji Rhea vyvolila pro synka, a jej střežíc před úklady, tropiti hluk, když plakal, nařídila.	96
V té hoře stojí stařec, který zády obrácen k Damiettě, k Římu hledí jak do zrcadla. Prosta každé vady	99
	102
	105

- ze zlata hlava na šíji mu sedí,
z ryzího stříbra hruď a paže dvojí
a pak až po rozkrok je z rudé mědi. **108**
- Dál dolů pak je z železa jak v zbroji,
jen pravá noha pálená je hlína,
a na ní víc než na té druhé stojí. **111**
- S výjimkou zlata každá součást jiná
má v sobě trhlinu, z níž slzy tekou,
jimiž se v skalách hloubí rozsedlina. **114**
- Sem do údolí vlévají se řekou:
Acheron, Styx a Flegeton jsou jména
těch vod, jež touto struhou dál se vlekou, **117**
- až na místech, jež nejniž položena,
jsou Kokytem, jenž na tě ještě čeká:
proto jen zmínka o něm učiněna.“ **120**
- Já odpověděl mu: „Když tato řeka
svůj pramen v našeho má světa středu,
proč dřív než tady zjevně nevytéká?“ **123**
- A on: „Víš, že tě kruhem vedu.
Ač už jsi pronik hluboko tím kolem,
když vlevo šel jsi se mnou, jenž jdu vpředu, **126**
- přec neprošel jsi ještě celým dolem.
Údivem proto nekřiv obličej,
když nevídané věci uzříš kolem!“ **129**
- Pak zase já: „Můj mistře, Léthé kde je?
Kde Flegeton? Neb o jednom jsi němý,
o druhém říkáš, že se z těch slz leje.“ **132**
- „Otázka tvoje každá milá je mi,
však na jednu z nich odpověď ti nese
ten rudý proud sám svými peřejemi. **135**
- I Léthé spatříš, ne však v tomto lese,
leč tam, kam duše, která smířena je,
omýti z vin svých odpykaných jde se.“ **138**
- Pak řek: „Už čas je vyjít z toho háje,
mé stopy drž se končinou tou zrádnou.
Nám cestou budou neplanoucí kraje, **141**
- nad nimiž všechny žhavé páry chladnou.“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Božská komedie.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.